

Hegemonia conservadora, però no absoluta

El fet que, a Balears, cada illa per separat sigui una circumscripció electoral comporta que l'obtenció de la majoria absoluta sigui molt difícil. Aquesta és la primera constatació a fer de la història electoral balear. D'aquesta manera, Mallorca obtindrà 33 diputats; Menorca, 13; Eivissa, 12; i Formentera, 1, en llistes separades. No hi ha llista conjunta al Parlament, i es trien els diputats de cada consell insular, a partir dels quals s'uneixen els elegits i es forma la Cambra balear. Per tant, la sobrerrepresentació del vot de les illes menors és, sens dubte, un fet. Així, el fet que un diputat sigui elegit a Mallorca pot representar uns 15.000 vots, mentre que, si ho és a Formentera, pot representar (al 1999, per exemple) tan sols uns 1.500 vots. A la vegada, això significa que perquè un partit obtingui majoria absoluta en el conjunt balear ha d'aconseguir necessàriament una gran quantitat de vots a cadascuna de les illes. De fet, cal tenir present que només un partit ho ha aconseguit en tota la història electoral: a les eleccions del 1995 el PP va aconseguir un 44,7% dels vots en tot el conjunt balear. Significativament, al cap de quatre anys (al 1999) va perdre la majoria absoluta tot i obtenir un resultat del 43,9%. És a dir, que només amb un 0,8% manco del vot, en el còmput balear li significà passar de 31 diputats, al 1995, a 28, al 1999. Val a dir que l'any 1991 PP-UM també va obtenir, gràcies precisament a la coalició, la majoria absoluta. Però, per si sol, doncs, el PP només ha aconseguit una vegada tot el poder. Al 1995, quan tengué majoria absoluta als consells de Menorca i d'Ei-

vissa-Formentera, tot i perdre el de Mallorca per molt pocs vots, tingué el control del Parlament.

Al 1999 no hi hagué, per tant, cap canvi sociològic que suràs electoralment en forma de desequilibri a favor dels partits progressistes i nacionalista, però sí que hi hagué un canvi d'estratègia de pactes. UM, que sempre havia pactat amb els conservadors (PP), pactà amb la resta de partits, amb la qual cosa es va formar el Pacte de Progrés.

Davant de tot aquest marc polític, però, cal destacar la segona característica general de les eleccions balears: això és, el total d'abstencions, que a les Illes tenen una tendència general a l'alça. A les passades eleccions, la xifra va superar per primera vegada el 40% (va ser del 42%), la qual cosa fa trontollar encara més qualsevol especulació que es pugui formular sobre els resultats dels comicis del pròxim 25 de maig.

El vot per partits. L'hegemonia conservadora en la història electoral balear és un fet fàcilment constatable (observau el gràfic adjunt). En percentatge de vots vàlids, el pitjor resultat és del 35,5% a les primeres eleccions, l'any 1983, quan, justament el segon partit, el PSOE, va aconseguir el millor resultat, un 34,6%. Dit d'altra manera, el pitjor resultat del PP obtingut a les Balears és superior al millor resultat del PSOE. I des de llavors, la diferència augmentà cada vegada més. També cal tenir en compte que, malgrat haver pogut formar el pacte, al 1999, i instaurar-se un govern progressista, la diferència de vots en aquestes eleccions va ser del 17% a favor dels conservadors.

La història electoral balear és marcada per repetides victòries conservadores.

Però a causa de l'estructura illenca la majoria absoluta resulta molt difícil.

Això va permetre, per exemple, que es pogués formar el Pacte de Progrés l'any 1999.

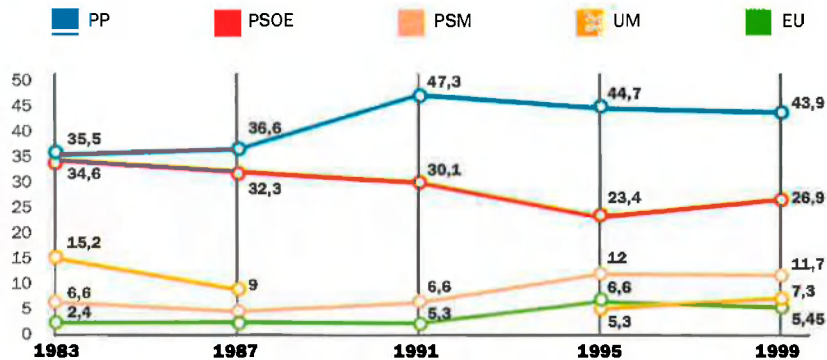
Aquesta impressionant trajectòria del PP porta els sociòlegs i observadors polítics a assegurar que els conservadors tenen un àmbit electoral que, com a mínim, abraça entorn del 40% del vots. Ara bé, cal destacar al mateix temps una dada important: del 1983 al 1995 –ambdós inclosos– els conservadors incrementaren vot absolut i relatiu elecció rere elecció. Aquesta tendència, però, es va trencar al 1999, a causa o bé d'un canvi de rumb social o bé del canvi de candidat presentat pel PP (de les eleccions del 1983 a les del 1995 es va presentar Gabriel Cañellas en el primer lloc de la llista popular; l'any 1999 el candidat fou Jaume Matas). Caldrà veure els resultats del pròxim 25 de maig per comprovar per on continua la tendència.

Al contrari de l'evolució popular al llarg de tots aquests anys, trobam el partit dels socialistes, que va obtenir el millor resultat en les primeres eleccions i que des de llavors només ha vist com disminueixen els seus vots. Tot i presentar candidats diferents en cada comici, cap d'aquests no ha aconseguit, ni de lluny, obtenir els vots que va tenir Fèlix Pons fa vint anys. A partir d'aquell any (1983) la caiguda va ser en picat fins al 1995, any en què va obtenir el mínim històric del 23,4%, enmig de la decadència general del PSOE a tot l'estat espanyol. L'any 1999 va aconseguir rectificat lleugerament la tendència: repuntà un 3,5%. Aquest podria ser també, sens dubte, un canvi de tendència paral·lel al del PP.

El PSM és la tercera força de Balears, condició que assolí al 1991 perquè UM no va presentar llistes individualment sinó en coalició amb el PP. Malgrat això, el PSM s'ha instal·lat des de llavors amb solidesa al tercer lloc parlamentari. En les eleccions del 1983 i 1987 els nacionalistes seguien una tendència a la baixa, però aquest any (al 1991) repuntaren, i al cap de quatre (al 1995) ja mostraren amb força un èxit electoral: obtingueren un 12% dels vots. Al 1999, tot i que van mantenir gairebé els mateixos resultats pel que fa als vots (van disminuir un 0,3%), van perdre un representant; passaren de sis a cinc. La cita d'enguany amb les urnes, per al PSM, serà decisiva per reafirmar la seva tendència, que de moment encara és bastant insegura.

Evolució del vot en les eleccions autonòmiques de Balears

En percentatge

Notes:

- L'any 1983, el PP (llavors AP) es presentà a les eleccions en coalició amb PDP (Partit Demòcrata Popular) i UL (Unió Liberal).
- L'any 1999, va aparèixer ressenyat el resultat només d'EU, però aquesta formació es presentà amb Els Verds a Mallorca.
- L'any 1999, a Eivissa i Formentera, el PSOE, EU i Els Verds es presentaren units en una coalició.
- L'any 1991, UM i PP formaren coalició preelectoral.

Font: Institut Balear d'Estadística. Govern de les Illes Balears

El pitjor resultat del PP supera el millor del PSIB: PSOE en tots els comicis balears. Ara bé, la tendència general va canviar l'any 1999: el PP va baixar i el PSIB va pujar. I una dada és comuna a totes les cites: l'elevada abstenció.

JOAN CELIÀ

Per a UM el 1991 també va ser el moment clau de la seva història electoral. La coalició preelectoral amb el PP va fixar un abans i un després. L'abans era marcat per uns bons resultats en general tot i que sempre depenien dels conservadors, raó per la qual, al mateix temps, passaren del 15% al 9% en una legislatura i a la següent van estar gairebé a punt de ser anul·lats pel PP. El després va ser marcat per la ruptura amb els conservadors (al 1992) i la refundació (al 1993), que donà una nova naturalesa a UM, amb la qual va aconseguir representació al 1995 (tot i que per molt pocs vots) i millors resultats al 1999 (any en què arribà al 7,3%). Els resultats del 25 de maig confirmaran o no si la seva trajectòria continua en alça i supera el 10% dels vots.

Finalment, el cinquè partit, EU, ha tingut una evolució curiosa. Els resultats en

les tres primeres eleccions van ser molt fluixos, no va aconseguir representació i els nivells de vot eren baixíssims. Tanmateix, al 1995 EU va saber aprofitar la caiguda socialista i va entrar en les institucions amb un reeixit 6,6%. Al 1999 va fer la coalició, a Mallorca, amb Els Verds, partit que tampoc no havia aconseguit mai cap representant per Mallorca, tot i que sí a Eivissa (al 1995, amb un diputat). Tot feia pensar que amb la coalició aconseguirien molts més vots, però al 1999, tot i mantenir la representació, van perdre uns 5.000 suports. Per a les eleccions d'enguany els dos partits repeteixen coalició –a Mallorca– i aspiren a demostrar que la pèrdua de fa quatre anys només va ser una ensopagada conjuntural. En nou setmanes tindrem la resposta.

Miquel Payeras